

Česká zemědělská univerzita v Praze

**Provozně ekonomická fakulta
Katedra práva**

Teze bakalářské práce

**Český rozhlas jako veřejnoprávní subjekt zvláštního
poslání**

Eva Stiborová

© 2016 ČZU v Praze

Český rozhlas jako veřejnoprávní subjekt zvláštního poslání

Souhrn

Tato bakalářská práce je zaměřena na Český rozhlas jako veřejnoprávní subjekt. Zda a jak naplňuje své zvláštní poslání a zároveň se analyzuje jeho financování. Skládá se ze dvou částí, a to z části teoretické a části praktické.

Teoretická část je věnována úvodu do právních předpisů, které se úzce váží k tomuto tématu a k Českému rozhlasu. Jsou zde rozebírány zákony týkající se provozování rozhlasového a televizního vysílání, o Českém rozhlasu, autorský zákon, občanský zákoník a v neposlední řadě také listina základních práv a svobod.

Praktická, neboli analytická část je zaměřena na jednotlivé stanice Českého rozhlasu a především na to, co přináší svým posluchačům. Pojednává o jednotlivých typech výnosů Českého rozhlasu a analyzuje výroční zprávy od roku 2003 do roku 2014. Popisuje projekty pro veřejnost, které Český rozhlas realizoval v nedávné době. A také navrhuje samostatný projekt, který se zabývá otázkou sociálního vyloučení vězňů a jak by v řešení tohoto problému mohl Český rozhlas pomoci svým vysíláním. Dotazníkové šetření této práce zjišťuje odpovědi na otázky týkající se všeobecně médií a na kolik jsou různé typy těchto médií preferovány. Dále se konkrétněji zabývá poslechovostí a atraktivitou ČRo, ale také tím, zda ho veřejnost vnímá jako věrohodný, objektivní a vyvážený zdroj informací.

Klíčová slova: Český rozhlas, veřejnoprávní, poslání, subjekt, vývoj, legislativa, financování, charakteristika, posluchač, rozhlas, vysílání

Cílem bakalářské práce je průzkum právního statutu a fungování Českého rozhlasu jako veřejnoprávního subjektu zvláštního poslání. Dále charakteristika Českého rozhlasu pomocí legislativních pramenů, vztahujících se k dané tématice. Práce zkoumá specifická společenská poslání ČRo a nalézá odpověď na otázku, zda je ČRo vyhledávaným a nezastupitelným sdělovacím prostředkem občanů a zda zastává důvěryhodný zdroj informací pro své posluchače. Zda plní úlohu subjektu zvláštního poslání a služby veřejnosti, což je zkoumáno také na jednotlivých projektech Českého rozhlasu. Do jaké míry poskytuje ČRo kvalitní informace, vzdělávání, kulturu i zábavu a zda přispívá k ochraně a rozvoji základních hodnot demokratické společnosti.

Dalším cílem práce je průzkum financování a hospodaření ČRo. Práce získá odpověď na otázku, jaké jsou podnikatelské činnosti ČRo v souvislosti s projekty pro veřejnost. Práce zjišťuje, zda ČRo prosazuje hodnoty vycházející z jeho poslání a má či nemá pozitivní vliv na naši společnost i posluchače. Práce se věnuje jednotlivým stanicím ČRo i tomu, co představují. Snaží se charakterizovat posluchače a jeho vnímání ČRo, jeho vztah k médiím jako takovým i k samotnému Českému rozhlasu.

V práci jsou využívány především metody literární rešerše, citace, specifikace a kompilace názorů převzatých z odborné literatury. V teoretické části práce jsou přiblíženy činnosti, pravomoci, poslání a hospodaření ČRo v souladu s právní úpravou, která se k těmto tématům úzce váže. Zejména prostudovaný zákon č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, dále pak zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi a není opomenut ani zákon č. 121/2000 Sb. Autorský zákon. Tyto zákony byly použity jako jedny z hlavních zdrojů informací sloužících ke zpracování teoretické části bakalářské práce.

Část praktická dále zpracovává jednotlivé problematické okruhy, které výrazně souvisí se společenským posláním ČRo. Zkoumá silné a slabé stránky ČRo v porovnání s jinými typy rozhlasových stanic. V praktické části je výzkumnou metodou forma dotazníku, kterým se autorka obrací na občany s cílem zjistit současnou socio-demografickou charakteristiku posluchače a jeho celkové povědomí o ČRo. Dotazník je vyhodnocen pomocí grafů. Hlavním cílem dotazníku je zjištění úrovně povědomí veřejnosti o ČRo a zda občané považují ČRo za důvěryhodný zdroj informací, určený pro všechny skupiny obyvatel.

Co se týká médií všeobecně, hlavně mladí lidé v dnešní době nedají dopustit na internet, který sledují ze všech médií nejvíce. I televize je stále oblíbeným médiem. Rozhlas, který je představován jednotlivými rádiovými stanicemi v České republice, se za těmito dvěma médii umístil se znatelnou ztrátou, přesto ale předčil noviny, časopisy i letáky. Z

tohoto vyplývá, že lidé od tiskovin čím dál více upouštějí a upřednostňují rychlejší zdroje informací.

Mezi účely zapnutí rádia s velmi nízkými procentuálními hodnotami bylo nalezeno vzdělávání, sportovní aktuality či jiné důvody. Z čehož lze vyvodit závěr, že lidé vidí rádio hlavně jako zdroj zábavy a aktuálních novinek z oblasti zpráv či dopravy, které se pohybovaly procentuálně znatelně výše. Zdroj vzdělávání v něm převážně nehledají. Mladí lidé sice míní o ČRo jako o neutrálním a věrohodném zdroji informací, avšak jen velmi omezený počet se o něj zajímá či ho přímo poslouchá. Český rozhlas jako stanici nejvyššího poslechu uvádělo pouze 10 % z nich.

Lidé nejčastěji poslouchají stanici Evropa 2. V povědomí téměř všech lidí je stanice Radiožurnál. Naproti tomu stanici Radio Wave uvedlo jen nízké procento respondentů i přesto, že hlavní cílovou skupinou této stanice jsou právě mladí či mladě smýšlející lidé. Tato skutečnost napovídá tomu, že i přesto, že se Český rozhlas snaží o modernizaci (např. prostřednictvím změny loga v roce 2013), stále tato snaha není dostačující. K větší atraktivitě a zajímavosti ČRo by mohlo pomoci více propagace a reklamy samotného Českého rozhlasu. Zvýšení poslechovosti by mohlo být dosaženo také prostřednictvím nyní zaváděného, digitálního vysílání.

Data z výročních zpráv o hospodaření ČRo umožnila zjištění, že rozhlasové poplatky jsou nejrozsáhlejší položkou výnosů ČRo, následují příjmy z podnikatelské činnosti a také ze státního rozpočtu, které jsou pouze zanedbatelnou položkou celkových výnosů ČRo. Jak bylo v analytické části zjištěno, ČRo plní svou veřejnou povinnost různorodostí rozhlasových stanic a realizací rozličných projektů pro veřejnost. Má dokonce rozhlasovou stanici, která je zřízena výhradně dětem. Bohužel se však už nezaměřuje na společnosti odepsaná seskupení osob, kterým by jako veřejnoprávní subjekt měl věnovat více pozornosti. Už jen z toho důvodu, že takové skupiny mohou představovat ekonomické i bezpečnostní zatížení pro celou společnost.

Z odpovědí na jednu z dalších otázek lze vydedukovat závěr, že lidé vnímají Český rozhlas jako neutrální a klasickou stanici. 70 % respondentů si však nebyla zcela jista tím, zda jsou pořady ČRo dostatečně názorově rozmanité a pro všechny skupiny obyvatel. Listina základních práv a svobod, která jasně stanovuje, že právo na informace má být zaručeno všem, tedy kterémukoli občanovi České republiky bez rozdílu. V zákoně o provozování rozhlasového a televizního vysílání je vymezen nesporný fakt, že provozovatelé mají umožňovat všestranné a objektivní informace pro svobodné formování názorů společnosti. V dodržování veřejné služby, popsané v zákoně o Českém rozhlasu bylo shledáno několik

nedostatků ze strany ČRo. Veskrze nejen nevyváženost nabídky pro všechny skupiny obyvatel, bez ohledu na jejich sociální poměry či původ a další aspekty. Ale také neaktivní přístup v oblasti posilování tolerance a respektu vůči těmto skupinám a potažmo tak neumožnění dostatečného posílení soudržnosti pluralitní společnosti. ČRo klade malý důraz na vysílání pro okrajové a zdánlivě vyčleněné složky společnosti, kupříkladu pro vězně na konci jejich trestu.

Navrhovaný projekt "vysílání pro vězně" s cílem pomoci skrz vysílání vězňům k návratu do reálného života se setkal spíše s pozitivní odezvou. Záporně jej ohodnotila jen jedna třetina respondentů. Tento projekt by významně přispěl ke zlepšení úrovně rozmanitosti vysílání. Jeho cílem je vytvořit pořad, který by se věnoval právě vězňům. Zvláště proto, že by řadě z nich, kteří se do vězení už nechtějí vrátit, mohl usnadnit cestu na svobodu či poradit, jak získat práci. Kromě toho by rozhlas prováděl osvětu mezi zaměstnavateli, aby se těchto lidí neobávali. Takový pořad by měl být ve veřejném zájmu Českého rozhlasu a zároveň by mělo být úlohou médií snažit se o snížení recidivy vězňů, která je v ČR velmi vysoká. Avšak Český rozhlas v minulosti nic takového nerealizoval a v současnosti to bohužel také neplánuje.

Seznam použitých zdrojů

Legislativa:

Zákon č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání

Zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu

Zákon č. 121/2000 Sb. Autorský zákon

Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník v platném znění

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Literatura:

JEŠUTOVÁ, Eva. 2003. *Od mikrofonu k posluchačům: z osmi desetiletí českého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas. ISBN 80-86762-00-9. Dostupné také z:

<http://www.rozhlas.cz/archiv/kniha/>

KINDL, Milan a Aleš ROZEHNAL. 2014. *Nový občanský zákoník: Problémy a úskalí*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o. ISBN 978-80-7380-516-6.

ROZEHNAL, Aleš. 2007. *Mediální právo*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o. ISBN 978-80-7380-033-8.

TELEC, Ivo a Pavel TŮMA. 2007. *Autorský zákon: Komentář*. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7179-608-4.

Ostatní zdroje:

www.rozhlas.cz

www.mediar.cz

www3.ebu.ch

www.radiojunior.cz

www.securitymagazin.cz

www.socialni-zaclenovani.cz

www.zpravy.idnes.cz

www.radiotv.cz